

رئیس مرکز مطالعات، برنامه‌ریزی و تعالی علوم انسانی و هنر دانشگاه آزاد اسلامی در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

تشکیل دانشکده‌های موضوعی برای حل مسأله‌ها را شروع کرده‌ایم

دانشکده موضوعی حکمرانی اسلامی با محوریت اقتصاد در واحد اصفهان راه‌اندازی می‌شود

سارا طاهری
رئیس مرکز مطالعات

بی‌شک نمی‌توان نقش دانشگاه آزاد اسلامی را برای مبارزه با ویروس کرونا نادیده گرفت، اما تمام فعالیت‌های دانشگاه آزاد اسلامی برای مقابله با این بیماری به تولید ماسک و مواد ضدعفونی‌کننده یا تولید دستگاه‌های ونتیلیاتور خلاصه نشد. فروردین امسال بود که رئیس دانشگاه آزاد اسلامی بخشنامه «تولید دانش مواجهه با چالش‌های حاصل از این معضل جهانی و استخراج روش‌های کاربست این دانش و بررسی حکمرانی در جهان پساکرونا» را صادر کرد. بلافاصله پس از این ابلاغ بخشنامه مرکز مطالعات، برنامه‌ریزی و تعالی علوم انسانی دانشگاه آزاد اسلامی این موضوع را در دستور کار قرار داد و در همین راستا اقدامات خود را آغاز کرد. حسن خیری، رئیس مرکز مطالعات، برنامه‌ریزی و تعالی علوم انسانی و هنر دانشگاه آزاد اسلامی در گفت‌وگو با «فرهیختگان» از اقدامات این مرکز برای مقابله با کرونا و البته تلاش برای رسیدن به یک دانشگاه اجتماعی سخن گفت. به گفته او در حال حاضر ۴۲ کارگروه در این مرکز تشکیل شده است که خروجی آنها نیز به زودی مشخص خواهد شد. خیری معتقد است اگر محتوای این کارگروه‌ها در قالب بحث‌های گفتگومانی منتشر کنند، می‌تواند در به نتیجه رسیدن آنها موثر باشند. آن‌طور که او می‌گوید ۵۹۰ عضو هیات علمی با این کارگروه‌ها همکاری داشته و به تولید دانش پرداختند. همچنین هرکدام از این کارگروه‌ها ۱۰ تا ۱۵ جلسه در فضای مجازی داشتند و حدود هفت هزار ساعت- نفر جلسه تشکیل و وقت گذاشته شد. رئیس مرکز مطالعات، برنامه‌ریزی و تعالی علوم انسانی و هنر دانشگاه آزاد اسلامی در بخش دیگری از این گفت‌وگو از راه‌اندازی دانشکده‌های موضوعی سخن گفت. دانشکده‌هایی که به شکل گیری یک دانشگاه اجتماعی و مسأله‌محور که همان هدف دانشگاه آزاد اسلامی است، کمک می‌کند. آن‌طور که او اخیر داده در فاز اول قرار است اولین دانشکده موضوعی حکمرانی اسلامی با محوریت اقتصاد در دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان راه‌اندازی شود، اما ایجاد این دانشکده‌ها در واحدهای دیگر نیز در دستور کار قرار دارد. به گفته خیری بررسی قطب‌های علمی براساس ظرفیت واحدها و اعتبار بخشی به گروه‌های علمی و دانشکده‌ها نیز از دیگر اقداماتی است که در دستور کار این مرکز است.

موضوعی است. یعنی اگر دانشگاه بخواهد همان‌طور که راهبرد دانشگاه است که یک دانشگاه اجتماعی و مسأله‌محور باشد و به‌مرور زمان بخش اجتماعی دانشگاه پررنگ‌تر شود، طبیعتاً باید ساختار دانشگاه هم از این جهت خود را بازسازی کند.

یکی از راه‌هایی که می‌تواند در این فرآیند کمک کند بحث دانشکده‌های موضوعی است، به‌طور مثال خانواده در کشور ما جایگاه ویژه‌ای در جامعه اسلامی دارد و از سوی دیگر امروز با مسائل خانواده و جمعیت مثل تضعیف بنیان خانواده و کاهش جمعیت و... مواجهیم. طبیعتاً دانشگاه باید رسالت خود را در این زمینه ایفا کند و یکی از راه‌ها این است که دانشکده‌ها به این مسائل جهت دهند، مثلاً دانشکده خانواده اعلام کند که گروه‌ها شکل بگیرند و دغدغه‌مند باشند و نشریات براساس محوریت این مسائل منتشر شوند و گفتگومانی علمی شکل بگیرند و پژوهش‌های علمی جهت‌دار اتفاق بیفتند و از پراکنده کاری پرهیز شود. حکمرانی نیز در همین راستاست، چرا که ما مسئولیت تولید مدیران انقلابی را در جامعه برعهده داریم و طبیعی است حوزه‌های مختلف باید جایگاه خود را نسبت به حکومت و حکمرانی مشخص کنند و در این راستا ریل‌گذاری کنند. به این جهت اولین مجوز به واحد اصفهان برای راه‌اندازی دانشکده موضوعی حکمرانی اسلامی داده شد که با رویکرد اقتصادی است. براساس مسأله‌شناسی که مسئولان واحد اصفهان در این راستا انجام دادند و همچنین نگاه‌های اقتصادی فراوانی که وجود دارد، قرار است این دانشکده راه‌اندازی شود. دانشکده‌های موضوعی دانشکده‌های ماموریت‌گرا بر پایه مسأله‌شناسی و تربیت دانش‌آموختگان با رویکرد کارآمدی است. در این دانشکده‌ها افرادی تربیت خواهند شد که در یک حوزه خاص مفید و موثر باشند. در حال حاضر راه‌اندازی این دانشکده به‌تصویب نهایی رسیده که امیدواریم در سال تحصیلی جدید شاهد افتتاح آن باشیم.

بررسی قطب‌های علمی براساس ظرفیت واحدها بنا بر این به غیر از دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان در سایر واحدها هم این دانشکده‌ها راه‌اندازی خواهد شد؟

پیشنهادهای دیگری وجود دارد، اما باید در خصوص آنها بحث و بررسی‌های لازم انجام شود. برای رسیدن به جامعیت یک دانشکده شورایی وجود دارد که این شورا در حال پیگیری است که چگونه کار این دانشکده‌ها به‌سامان برسد. بررسی قطب‌های علمی براساس ظرفیت واحدها و اعتبار بخشی به گروه‌های علمی و دانشکده‌ها نیز از جمله موضوعاتی است که در دستور کار قرار داده‌ایم و براساس آن راهکارهای مختلفی برای بهبود وضعیت علوم انسانی ارائه خواهد شد.

مهم‌ترین برنامه‌های مرکز مطالعات، برنامه‌ریزی و تعالی علوم انسانی و هنر دانشگاه آزاد اسلامی در سال تحصیلی جدید چیست؟

موضوعات مختلفی در دستور کار مرکز مطالعات قرار گرفته است؛ وضعیت‌شناسی، اولویت‌شناسی و نیازسنجی رشته‌های موجود از مهم‌ترین این موضوعات هستند. همچنین برای سال جدید درصددیم در سرفصل دروس تغییراتی ایجاد کنیم. توانمندسازی استادان نیز از دیگر برنامه‌هایی است که در مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی و تعالی علوم انسانی و هنر دانشگاه در دستور کار داریم.

و همچنین موضوع تحقیق اعضای هیات علمی و پژوهشکده‌ها قرار بگیرد. بحث موضوع‌شناسی یکی دیگر از وظایفی است که به ما محول شده که در کارگروه‌های بارش‌فکری به آن پرداخته می‌شود، در نهایت قرار است موضوعات تحقیق مرتبط با کرونا در نظام پایش قرار گیرد و به‌عنوان پیشنهاد در اختیار محققان و پژوهشکده‌ها ارائه شود.

فکر می‌کنید راهکار گسترش کرسی‌های ترویجی و نظریه‌پردازی در دانشکده‌ها چیست؟

معتقدم در ابتدا باید تولید گفتگومان شود؛ فضا سازی و بسترسازی در دانشگاه‌ها لزوم برقراری یک گفتگومان است تا دیدگاه‌های علمی در جامعه جاری و عرضه شود. بسیاری از اساتید ما هنوز با کم‌کویف کرسی‌ها آشنا نیستند و نمی‌دانند فلسفه وجودی این کرسی‌ها چیست و چه فرآیندی دارد. لذا پیش از آنکه معاونت علوم انسانی شکل بگیرد حدود یک‌سال برای این موضوع وقت گذاشتیم و به استان‌ها رفتیم و در خصوص این موضوع توضیحات لازم ارائه می‌دادیم. همچنین اساتید را با این کرسی‌ها مخصوصاً کرسی‌های ترویجی آشنا کردیم تا هر استادی اگر نظری دارد آن را به نقد گذاشته و چند ناقد در خصوص آن بحث کنند. بنابراین فلسفه این کرسی‌ها نظریه‌پردازی است، ولی در عین حال کرسی‌های ترویجی بحث گفتگومان سازی است، یعنی رفتار عالمانه دانشگاهی بر پایه گفت‌وگوی علمی اتفاق بیفتد و از فرصت اساتید استفاده شود. در این کرسی‌ها اگر استاد فکر یا نظری دارد می‌توان آن را به نقد گذاشت تا فرصت برای او ایجاد شود و دانشگاه امکاناتی را در اختیار اساتید خود قرار دهد تا این مباحث علمی مطرح و پخته شود و فضای نقد، بررسی، نوآوری و نظریه‌پردازی رونق پیدا کند. این موضوع بعد از بحث ضرورت نهضت علمی و تولید دانش بومی بود که مقام‌معلم‌رهبری مطرح کردند و کرسی‌ها برای آن هدف تولید علم بومی را پیگیری می‌کنند که در قالب کرسی‌های تخصصی و نظریه‌پردازی و هم کرسی‌های ترویجی است. خوشبختانه دانشگاه آزاد اسلامی در این چندسال اخیر فعالیت خوبی داشته و گواهینامه حدود ۳۰۰ کرسی صادر شده است. این کاری است که البته هنوز در حد مطلوب نیست، اما تلاش می‌شود این اتفاق بیفتد.

شرط ورود افراد برای این کرسی‌ها چیست؟

شرطی ندارد و هر استادی می‌تواند تقاضا دهد و متنی را ارائه و اعلام کند که می‌خواهد این متن را به نقد بگذارد. دانشگاه نیز واحدی را مشخص می‌کند و کسی را که متن را دیده می‌تواند اعلام آمادگی کند که در خصوص آن موضوع، نقد کرده و طبیعتاً جلساتی در این زمینه برگزار می‌شود. پس از آن سوابق فرد به اداره کل پژوهش معاونت علوم انسانی و هنر ارائه می‌شود و گواهینامه‌ای با امضای ریاست دانشگاه آزاد اسلامی و مسئول کرسی‌های شورای عالی انقلاب فرهنگی صادر می‌شود.

کمک به شکل‌گیری دانشگاه اجتماعی با دانشکده‌های موضوعی چند روز پیش از راه‌اندازی اولین دانشکده موضوعی حکمرانی اسلامی با محوریت اقتصاد در دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان صحبت کرده بودید. علت راه‌اندازی این دانشکده چیست و الان در چه مرحله‌ای قرار دارد؟

یکی از اهداف در راستای تعالی علوم انسانی، شکل‌گیری دانشکده‌های

پرسش و نظر آنها را درج و منعکس کنند. رسانه‌ها در افکار عمومی نقش اساسی دارند. اگر محتوای این کارگروه‌ها را در قالب بحث‌های گفتگومانی منتشر کنند، می‌تواند در به نتیجه رسیدن خروجی آنها موثر باشند، چرا که معتقدم رسانه‌ها در تولید و اشاعه محتوا و جهت‌دهی به افکار عمومی موثرند و نقشی کلیدی دارند. خروجی این کارگروه‌ها آماده است، ولی باید منتظر باشیم تا نظر مسئولان را بگیریم و در نهایت نتایج آن را در اختیار رسانه‌ها قرار دهیم.

عناوین این کارگروه‌ها چیست؟

کارگروه ترجمه زبان‌ها، اندیشه‌ورزان کارآفرینی، آینده‌پژوهی پساکرونا، صنعت گردشگری، ورزش و فعالیت‌های بدنی، اقتصاد، علم و سیاستگذاری، تهدیدها و فرصت‌های فرهنگی و اجتماعی، آموزش عالی، مدیریت، آموزش و پرورش، چالش‌های تربیتی نظام‌های آموزشی، فضای مجازی، خبرگزاری مسائل زیست‌محیطی، دینی و مذهبی، دین و چالش کرونا، علم دینی، سیاسی و بین‌المللی، حکمرانی اسلامی، فقه و حقوق، علوم سیاسی، روانشناسی، مشاوره، خانواده و جمعیت، روانشناسی فردی و گروهی، سبک زندگی و سلامت اجتماعی، معماری و شهرسازی، هنرهای نمایشی، معماری هوشمند، رسانه افکار عمومی، مدیریت و سیاستگذاری فرهنگی و اجتماعی، علوم اقتصادی، مدیریت شهری و اقتصاد، مطبوعات، رادیو و تلویزیون، فضای مجازی، ارتباطات و فضای مجازی، سلامت و علوم پزشکی و علوم پایه و آمار زیستی.

همکاری ۵۹۰ عضو هیات علمی در کارگروه‌های هیات‌های اندیشه‌ورز در هیات‌های اندیشه‌ورز چند نفر از استادان ورود کرده‌اند و به تولید دانش پرداخته‌اند؟

در این ۴۲ کارگروهی که تشکیل شد هر کارگروه متشکل از هشت تا ۱۵ نفر بود که البته برخی کارگروه‌ها تا ۲۰ نفر نیز عضویت داشتند. در مجموع می‌تواند گفت ۵۹۰ عضو هیات علمی با این کارگروه‌ها همکاری داشته و به تولید دانش پرداخته‌اند که هرکدام از این کارگروه‌ها ۱۰ تا ۱۵ جلسه در فضای مجازی داشتند و حدود هفت هزار ساعت- نفر جلسه تشکیل و وقت گذاشته شد. یعنی اگر ساعت-نفر حساب کنیم فقط بیش از هفت هزار ساعت جلسه بوده که حدود سه هزار ساعت نیز برای تجمیع و کارهای مطالعاتی گذاشته شد. به عبارت بهتر این پوشش با ۵۹۰ عضو هیات علمی و حدود ۱۰ هزار ساعت-نفر ارائه شد.

موضوعات پساکرونا موضوع تحقیق اعضای هیات علمی می‌شود نتایج این کارگروه‌ها می‌تواند موضوع رساله دکتری یا پایان‌نامه‌ها شود؟

بعد از اینکه این موضوعات انجام شد طبیعتاً می‌توان از کار هسته‌ها برای استخراج موضوعات استفاده کرد و هم کرسی‌هایی برگزار شود که این موضوع هم در دستور کار است. برخی استان‌ها کارگروه‌های مستقلی شکل داده‌اند، به‌طوری که مثلاً نجف‌آباد کارگروه فقه و حقوق، اصفهان کارگروه فضای رسانه‌ای، خوزستان کارگروه فضای رسانه‌ای، گیلان بحث حکمرانی را ایجاد کرده و موضوع را مورد بررسی قرار داده‌اند. قرار است موضوعات پساکرونا به‌عنوان موضوع رساله دکتری، پایان‌نامه دکتری و کارگروه‌ها

فعالیت‌های هیات‌های اندیشه‌ورز دانشگاه آزاد اسلامی در مبارزه با کرونا چه بوده است؟

رئیس دانشگاه آزاد اسلامی شانزدهم فروردین امسال بخشنامه‌ای را در پویش علم بومی تحت‌عنوان حکمرانی اسلامی در جهان پساکرونا ابلاغ کردند. این بخشنامه در واقع مبنی بر حرکت جهادی، مطالعاتی، تحقیقاتی در زمینه رفع و حل مسائل تولید دانش بومی با محوریت مطالعات مربوط به پساکرونا بود. پس از ابلاغ این بخشنامه توسط دکتر طهرانچی مرکز مطالعات، برنامه‌ریزی و تعالی علوم انسانی دانشگاه آزاد اسلامی، این موضوع را در دستور کار خود قرار داد و با توجه به ظرفیت گروه‌های تخصصی مرکز و هیات‌های اندیشه‌ورز استانی موضوع را به‌دیده پیگیری کرد. ۲۲ کارگروه توسط هیات‌های اندیشه‌ورز و ۲۰ کارگروه نیز توسط گروه‌های مرکز با همکاری اعضای هیات‌های اندیشه‌ورز استانی تشکیل شد. همچنین استان‌هایی که نتوانستند کارگروه مستقل تشکیل دهند، استادان خود را با تخصص و حوزه کاری مربوطه به مرکز معرفی کردند که این استادان در کارگروه‌هایی که در مرکز شکل گرفته است، به مطالعه پرداختند. در نهایت منجر به ۴۲ جزوه تخصصی با عنوان گزارش تحلیلی راهبردی حکمرانی اسلامی پساکرونا در موضوعات مختلفی شد که این ۴۲ کارگروه مورد بررسی قرار گرفته بودند. یعنی هم پیامدها مورد بررسی قرار گرفت و هم راهکار ارائه شد. هیات‌های اندیشه‌ورز دانشگاه آزاد اسلامی برای تولید دانش مواجهه با کرونا تلاش و اقدامات زیادی را انجام داده‌اند که این روند بعد از این هم ادامه خواهد داشت.

از ابتدا برای تشکیل این ۴۲ کارگروه برنامه‌ریزی شده بود؟

در آغاز برای تشکیل ۳۰ کارگروه برنامه‌ریزی کرده بودیم، اما با توجه به استقبالی که در استان‌ها شد ۴۲ کارگروه تشکیل شد. در هر کارگروه نیز ۱۰ نفر به‌صورت فعال مباحثه و بارش‌فکری را در حوزه‌های مختلف انجام دادند که این مجموعه‌ها در حال پیاده‌سازی، صفحه‌آرایی و چاپ است.

محتوای کارگروه‌ها باید در قالب بحث‌های گفتگومانی منتشر شود قرار بود خروجی این کارگروه‌ها مشخص شود. چه زمانی می‌توانیم خروجی آنها را ببینیم؟

این کارگروه‌ها باید با هم دیده شوند تا یک طرح جامع حکمرانی اسلامی ارائه کنیم که در حال حاضر این موضوع در دستور کار قرار گرفته است و به‌زودی ارائه خواهد شد. رسانه‌ها در این راستا می‌توانند به‌ما کمک بسیاری کنند. درخواست می‌کنم رسانه‌ها از محققان این کارگروه‌ها و نتایج کارگروه

نیمکت خبر

نتایج اولیه کنکور دکتری ۹۹ اعلام شد

کنکور دکتری ۹۹ روز پنجشنبه ۹ مردادماه در ۶۰ شهر کشور با رقابت بیش از ۱۵۰ هزار نفر و با رعایت پروتکل‌های بهداشتی برگزار شد؛ وزارت بهداشت به این آزمون از نظر رعایت اصول بهداشتی، نمره ۱۵ تا ۱۶ داد و داوطلبان این آزمون رضایت ۸۵ درصدی نسبت به رعایت پروتکل‌های بهداشتی داشتند. ظرفیت پذیرش در این آزمون برای رشته‌های دانشگاه‌های دولتی و آزاد اسلامی ۲۴ هزار نفر اعلام شده است. نتیجه اولیه این آزمون در قالب کارنامه از طریق سایت سازمان سنجش کشور به نشانی اینترنتی www.sanjesh.org منتشر شد. فرایند انتخاب رشته کنکور دکتری ۹۹ برای داوطلبان مجاز شده، از سوم شهریورماه در سایت سازمان سنجش آموزش کشور آغاز می‌شود و تا چهارشنبه پنج شهریورماه ادامه دارد. هر داوطلب مجاز شده حق انتخاب ۵۰ کدرشته محل دارد؛ دفترچه راهنمای انتخاب رشته امروز در سایت این سازمان منتشر می‌شود.

تداوم برگزاری کنکور تا زمان اجرای ارزیابی ۳ سال آخر تحصیلی

منصور غلامی، وزیر علوم در گفت‌وگو با ایرنا بیان اینکه جایگزینی برای حذف کنکور در رشته‌های پرطرفدار وجود ندارد، اظهار داشت: «آموزش و پرورش برای حذف کنکور باید سه سال آخر تحصیلی دانش‌آموز را به‌صورت امتحان نهایی و با ارزیابی یکسان برگزار کند تا دانشگاه‌ها بتوانند نتیجه تحصیل سه سال دانش‌آموزان را کنار هم قرار دهند و با دقت بیشتری انتخاب کنند.» وی افزود: «در غیر این صورت، فقط ارزیابی امتحانات نهایی سال آخر دبیرستان دقت لازم را برای رشته‌های پرطرفدار فراهم نمی‌کند. به‌عنوان مثال، به یک رشته محل ۵۰ نفر ظرفیت اختصاص می‌یابد، اما ناگهان ۲۰۰ نفر شرایط مشابه برای پذیرش در آن رشته دارند که هیچ راهی برای انتخاب آنها نیست و باید کنکور برگزار شود.» وزیر علوم تأکید کرد: «تا زمانی که این مسأله به‌صورت استاندارد برطرف نشود، سازمان سنجش و آموزش کشور نمی‌تواند کاری انجام دهد.» این مقام مسئول وزارت علوم همچنین با اشاره به رشته‌های پرطرفدار دانشگاه‌ها خاطرنشان کرد: «ضرورت برگزاری آزمون برای رشته‌های پرطرفدار مثل مهندسی، پزشکی و علوم انسانی در دانشگاه‌های بزرگ مطرح است؛ اما در سایر دانشگاه‌ها امکان پذیرش بدون آزمون وجود دارد. امسال فرآیند ثبت‌نام در پذیرش بدون آزمون از هفته اول شهریورماه در سایت سازمان سنجش آموزش کشور وجود دارد.»

شهریه دانشگاه علمی کاربردی ۲۰ درصد افزایش یافت

محمدحسین امید، از افزایش حدود ۲۰ درصدی شهریه دانشجویان دانشگاه علمی کاربردی در سال جاری خبر داد و گفت: «ما کمترین مقدار افزایش شهریه را در بین دانشگاه‌ها داشتیم و برای سال جاری حداکثر ۲۰ درصد افزایش شهریه خواهیم داشت.» وی خاطرنشان کرد: «سال گذشته نزدیک به ۲۰۰ مرکز علمی کاربردی تعطیل شدند که این آمار در سال جاری به ۱۰ مرکز رسیده است.» رئیس دانشگاه علمی کاربردی در خصوص جزئیات سطح‌بندی مراکز علمی کاربردی نیز گفت: «امسال ۵۲ مرکز مورد ارزیابی قرار گرفتند اما هیچ مرکزی نتوانست در سطح یک قرار بگیرد به‌طور کلی در این ارزیابی ۲۲۹ مرکز در سطح دو، ۲۳۰ مرکز در سطح سه قرار گرفتند و تعداد مرکزی که در سطح چهار هستند ۱۸ مرکز است که در مقایسه با سال پیش که ۴۰ مرکز تیره چهار را داشتند ارتقا یافتند.» وی گفت: «مراکز که در سطح چهار قرار بگیرند دو سال فرصت دارند سطح خود را ارتقا دهند در غیر این صورت اجازه پذیرش دانشجویان آنها داده نمی‌شود.»